

VEM SJUTTON VILL BLI CHEF?

Unga i Norden om chef- och ledarskap

VEM SJUTTON VILL BLI CHEF?

UNGA I NORDEN OM CHEF- OCH LEDARSKAP

Vem vill bli chef?	2
Undersökningens resultat i korthet	3
Så ser unga i Norden på chefer	4
Vill unga i Norden bli chefer?	5
Skillnad mellan kvinnor och män	6
Vad avskräcker med chefsyrket?	7
Vad skulle få unga att tänka om?	8
Vad skulle få unga att vilja bli chefer tidigare?	9
Litar unga på chefer?	10
Unga litar mer på den egna chefen	10
Vem ska sätta lönen?	12
Om undersökningen	12

Vem vill bli chef?

I rapporten Vem sjutton vill vara chef? som baserar sig på en nordisk undersökning bland 4 000 unga i åldersgruppen 18-35 redovisar Ledarna de ungas syn på chefer och vilja att axla chefsuppdrag.

Sverige och Europa står inför stora demografiska utmaningar med en åldrande befolkning. Dagens stora chefsgrupper går i pension och ska ersättas av yngre generationer. Att attraktiviteten i chefsyrket är hög bland de unga är därför viktigt.

Resultaten i vår undersökning visar visserligen att relativt många unga kan tänka sig att bli chef någon gång under sin karriär, men få siktar på ett chefsjobb de närmaste åren. Och bland de unga kvinnorna är situationen alarmerande; nästan varannan ung kvinna i Sverige tackar nej till en framtid som chef. Det ger Sverige en jumboplats tillsammans med Finland i en nordisk jämförelse.

De ungas skäl till att tveka inför en chefsroll handlar om att de tycker det är problematiskt att förena privatlivet med en chefsroll. Det är en generation unga män och kvinnor som tackar nej till omöjliga uppdrag och som inte vill bli chefer utan rätt stöd och förutsättningar.

Undersökningen visar också att Sverige i en nordisk jämförelse har en utmanande situation. Det är i Sverige som de unga, män som kvinnor, är mest negativa och minst positiva till chefskap i allmänhet.

Sammantaget är detta en bekymmersam utveckling som tydligt visar på behovet att förändra och modernisera chefsrollen så att fler unga, inte minst kvinnor, väljer att bli chefer. Det är unga kvinnor som utbildar sig mest. I hela Norden är kvinnorna i majoritet av dem som tar examen på universitets- och högskolenivå.

Visserligen har andelen kvinnliga chefer i Sverige ökat under de senaste åren, men de lyser fortfarande med sin frånvaro på de allra högsta positionerna. Det saknas fortfarande både förebilder som visar på en annan chefsnorm och tydliga karriärvägar för kvinnor i många företag.

Utan förändring riskerar vi att cementera den befintliga strukturen i näringslivet. Och genom att fortsätta rekrytera chefer i bara halva befolkningen tappar vi viktig kompetens och slösar med skattefinansierade utbildningsinsatser. Varken Sverige – eller de övriga nordiska länderna - har råd med ett sådant slöseri.

Annika Elias

Annika Elias, ordförande
Ledarna – Sveriges chefsorganisation

Undersökningens resultat i korthet

Unga i Norden vill bli chefer – inte nu, men sedan:

- I Sverige och Finland kan 6 av 10 unga tänka sig bli chef någon gång under sin karriär, medan 4 av 10 säger blankt nej till chefsuppdrag. I Danmark och Norge finns flest chefsaspiranter – där anger 7 av 10 att de kan tänka sig ett chefsjobb.
- Viljan att bli chef här och nu, eller till och med de närmaste åren är betydligt lägre. Andelen unga som vill bli chefer inom några år är 22 procent i Sverige, 20 procent i Danmark, endast 16 procent i Finland och 28 procent i Norge.
- Sverige och Finland har flest unga kvinnor som inte kan tänka sig ett chefsjobb. Nästan hälften, 46 procent, av alla unga kvinnor i Sverige vill inte bli chef. I Finland är andelen 48 procent. I Danmark tackar 43 procent av kvinnorna nej till chefsjobb. I Norge är kvinnorna som tackar nej färre, endast 38 procent av kvinnorna väljer bort en chefskarriär.

Faktorer som skulle kunna få unga att tänka om och tacka ja till ett chefsjobb:

- I Sverige: stöd och rätt förutsättningar från ledningen och mer arbetslivserfarenhet.
- I Danmark: mer arbetslivserfarenhet.
- I Norge: mer arbetslivserfarenhet, att kunna dela chefsrollen med någon annan och att ha en bra mentor.
- I Finland: mer arbetslivserfarenhet, att få dela chefsrollen med någon och att man blir tillfrågad om att bli chef.

De unga har ett relativt gott förtroende för chefer i allmänhet och för den egna chefen i synnerhet:

- I Sverige känner 7 av 10 unga ett förtroende för sin närmaste chef.
- 3 av 4 av de danska, norska och finländska unga har förtroende för sin närmaste chef.
- De unga i Sverige anger oftare än andra att de inte har förtroende för närmaste chef. Totalt anger en fjärdedel av 18-35 åringar att de saknar förtroende för den egna chefen.

De unga vill kunna påverka sin egen lön i större utsträckning än vad som är möjligt i dag:

- Undersökningen visar att klyftan mellan ungas förväntningar och den verklighet de möter i arbetslivet är större i Sverige än i de andra nordiska länderna.
- Drygt 3 av 4 unga svenskar vill att lönen ska sättas direkt mellan medarbetare och chef, eller genom en kombination av fackliga förhandlingar och individuella samtal.
- Knappt hälften av de unga i Sverige uppger att det är så det fungerar i praktiken.

Så ser unga i Norden på chefer

Det är de unga i Danmark och Norge som får mest positiva känslor av ordet chef. Över hälften av de danska unga får en positiv känsla av ordet.

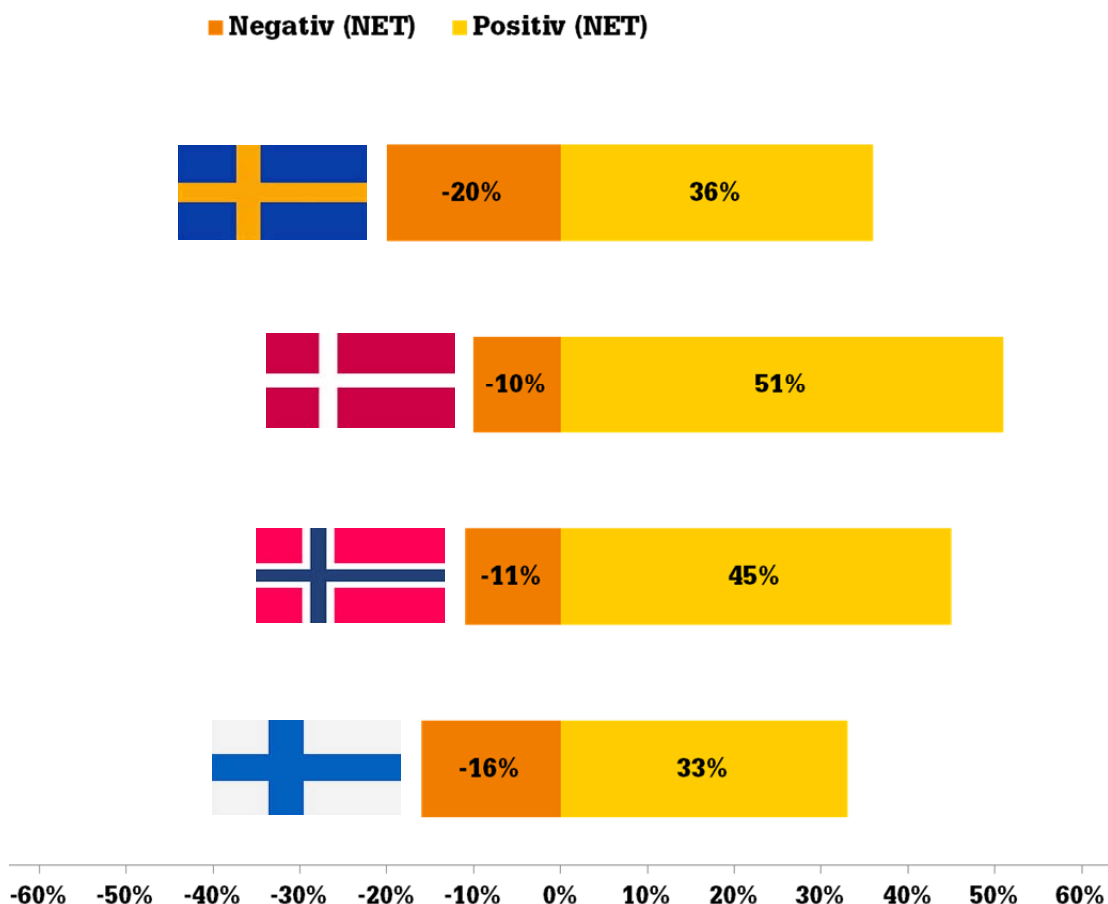
Finland och Sverige är de två länder som har de minsta andelarna ungdomar som får en positiv känsla av ordet chef. Sverige är det land som i störst utsträckning förknippar ordet chef med en negativ känsla.

Andelen unga i Sverige som får en negativ känsla av ordet chef är dubbelt så stor som i Danmark. Så många som 1 av 5 unga i Sverige anger att de får en negativ känsla av ordet chef.

Skillnaderna mellan länderna kan förklaras på olika sätt, med kulturella skillnader i hur man förhåller sig till auktoriteter och hierarkier, men även i termer av hur chefer porträtteras i det offentliga rummet i exempelvis media.

När du tänker på ordet chef, får du en negativ eller positiv känsla då?

Bas: Arbetande/studerande 18-35-åringar

Vill unga i Norden bli chefer?

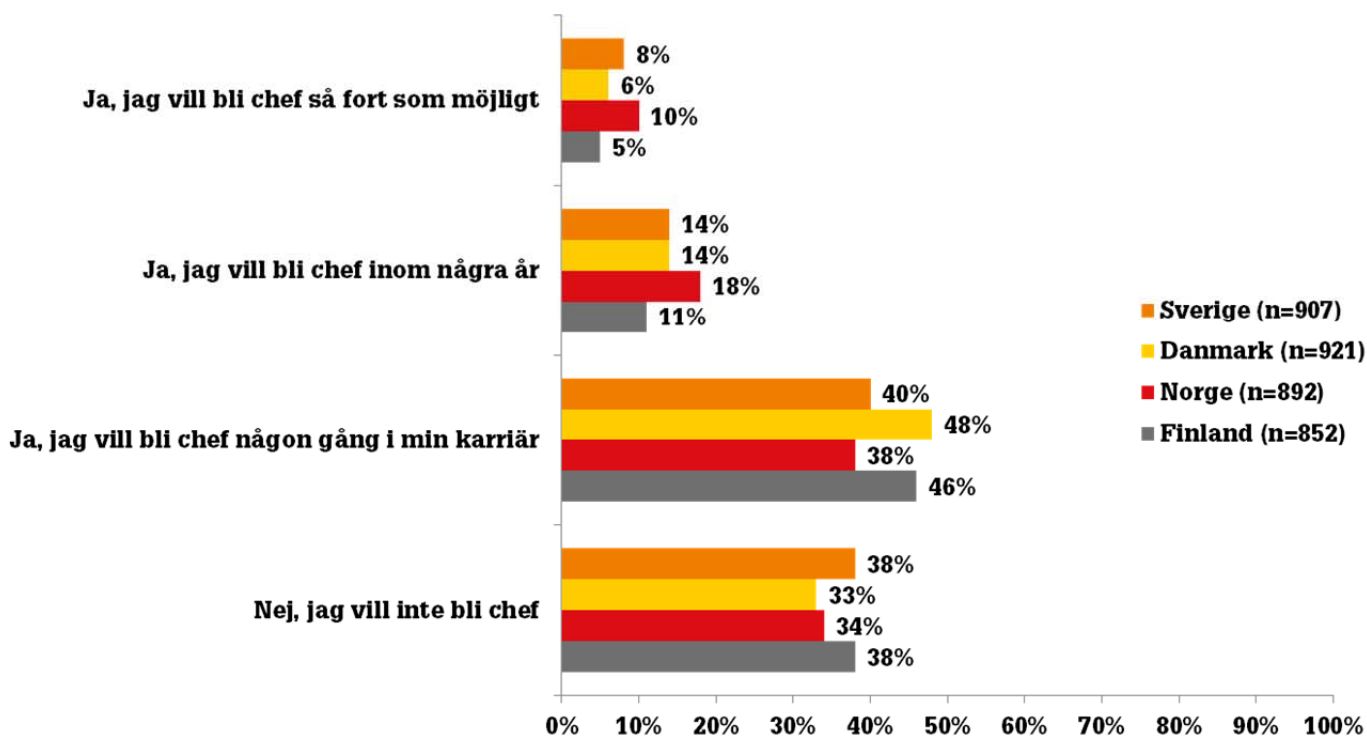
I Sverige och Finland kan 6 av 10 unga tänka sig en chefskarriär, medan 4 av 10 säger nej till att bli chef. I Danmark och Norge finns flest chefsaspiranter – där anger 7 av 10 att de kan tänka sig en karriär som chef.

Samtidigt är de flesta som kan tänka sig en chefsposition ganska otydliga med när i framtiden de vill bli chef. Merparten av de unga som kan tänka sig att bli chef vill bli det någon gång under sin karriär.

Viljan att bli chef här och nu, eller till och med de närmaste åren, är betydligt mindre. I Sverige och Danmark är det respektive 22 och 20 procent, i Finland endast 16 procent och Norge i 28 procent av de unga som vill bli chefer redan inom några år.

Vill du själv bli chef?

Bas: EJ chef 18-35-åring

Skillnad mellan kvinnor och män

Sverige och Finland är de två länder i undersökningen som har störst andel kvinnor som inte kan tänka sig ett chefsjobb. Nästan hälften av de unga kvinnorna tackar nej. I Danmark säger 43 procent av kvinnorna nej till chefsjobb.

Norge har den minsta andelen kvinnor som tackar nej, endast 38 procent av dem väljer bort en chefskarriär

Det är intressant att notera att det är Norge, det enda landet i undersökningen som lagstiftat om könskvotering till börsbolagens styrelser, som har flest kvinnor som är beredda att axla chefsuppdrag.

Det är oroväckande att de unga kvinnorna i Norden i så hög grad skyr chefsyrket. Inte minst med tanke på att det är unga kvinnor som utbildar sig mest och är i majoritet av dem som tar examen på universiteten och högskolorna i alla fyra länder.

	DANMARK: Vill du själv bli chef?	Kvinnor	Män
	Ja, jag vill bli chef så fort som möjligt	3%	9%
	Ja, jag vill bli chef inom några år	9%	18%
	Ja, jag vill bli chef någon gång i min karriär	45%	51%
	Nej, jag vill inte bli chef	43%	22%

	SVERIGE: Vill du själv bli chef?	Kvinnor	Män
	Ja, jag vill bli chef så fort som möjligt	5%	12%
	Ja, jag vill bli chef inom några år	12%	16%
	Ja, jag vill bli chef någon gång i min karriär	38%	42%
	Nej, jag vill inte bli chef	46%	31%

	NORGE: Vill du själv bli chef?	Kvinnor	Män
	Ja, jag vill bli chef så fort som möjligt	7%	13%
	Ja, jag vill bli chef inom några år	14%	22%
	Ja, jag vill bli chef någon gång i min karriär	38%	29%
	Nej, jag vill inte bli chef	38%	29%

	FINLAND: Vill du själv bli chef?	Kvinnor	Män
	Ja, jag vill bli chef så fort som möjligt	4%	6%
	Ja, jag vill bli chef inom några år	7%	14%
	Ja, jag vill bli chef någon gång i min karriär	41%	51%
	Nej, jag vill inte bli chef	48%	29%

Vad avskräcker med chefsyrket?

Vilka är då orsakerna till att man väljer bort chefsyrket? I undersökningen fick de unga som svarat nej till att bli chef rangordna ett antal faktorer.

De faktorer som toppar listan är rädslan över att behöva vara ständigt tillgänglig och att genomföra svåra samtal med medarbetare. Många unga avskräcks också av att behöva ha personalansvar.

Faktorer som avskräcker unga mest i respektive land är:

- Sverige – att behöva vara ständigt tillgänglig och svåra samtal.
- Danmark – att vara ständigt tillgänglig och behöva jobba långa dagar.

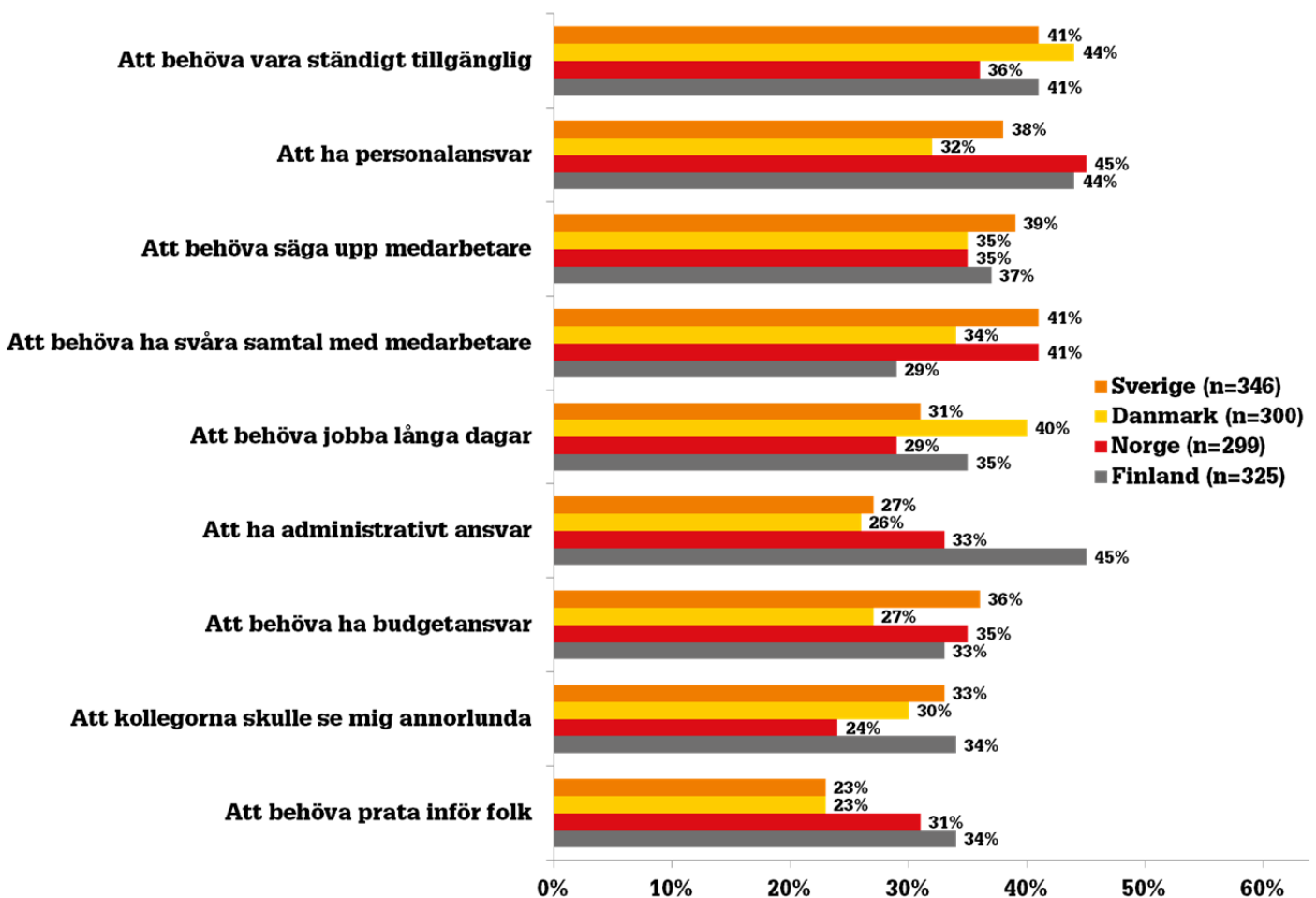
- Norge – att ha personalansvar och att behöva vara ständigt tillgänglig.
- Finland – att ha administrativt ansvar och personalansvar.

De faktorer som gör att unga väljer bort chefsyrket i Sverige är relativt lika för kvinnor och män bortsett från:

- Av de kvinnor som tackar nej säger en tredjedel att det inte finns någonting som kan ändra deras uppfattning. Av männen är 17 procent lika tvärsäkra.
- Av männen är det 6 procent som säger att familjen är orsak till att de inte vill bli chef. Av kvinnorna är det 14 procent som anger att familjen är orsaken till att de inte vill bli chefer.

Vad är det som gör att du inte vill bli chef?

Bas: Vill inte bli chef 18-35-åring

Vad skulle få unga att tänka om och tacka ja?

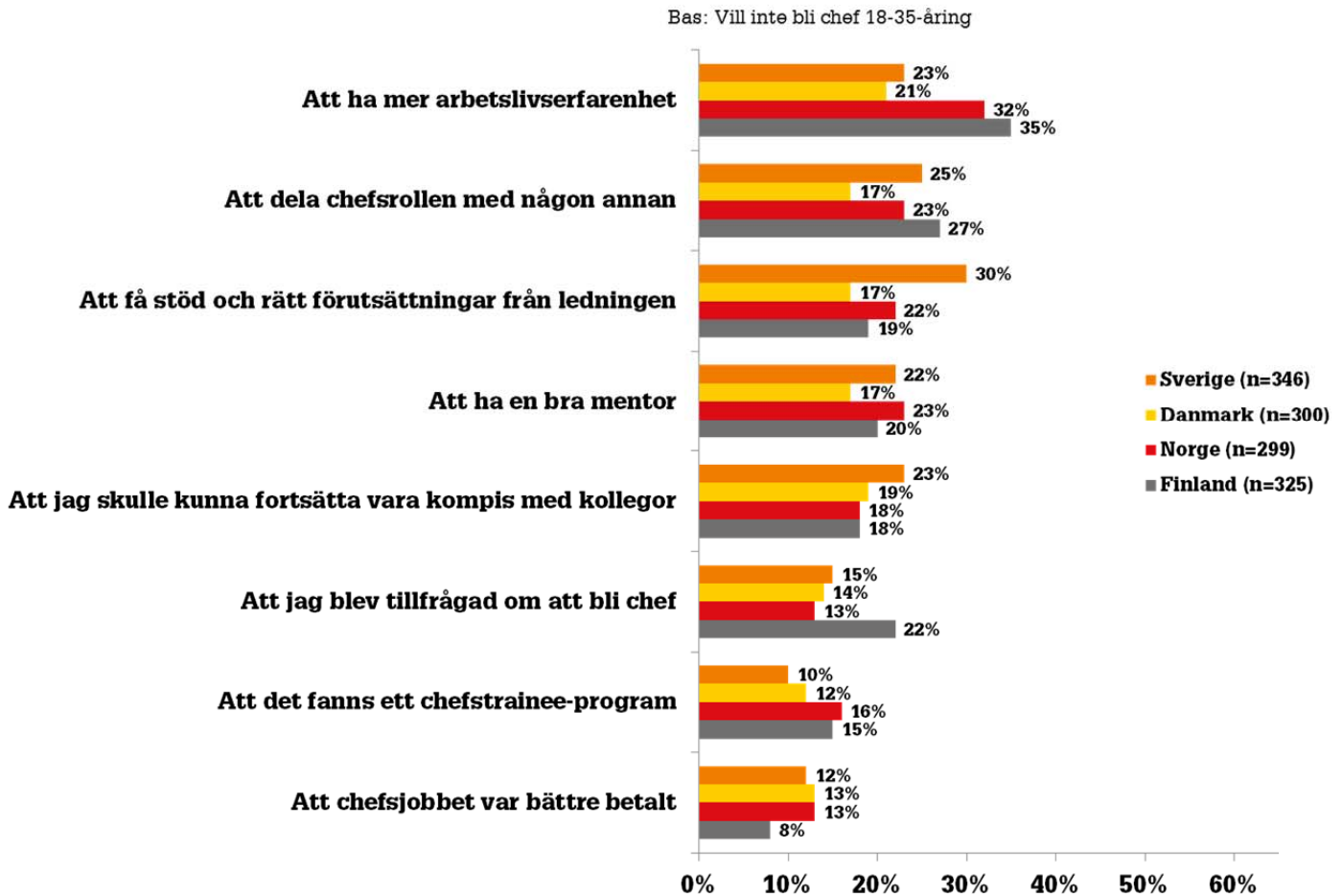
Faktorer som skulle få de unga som inte vill bli chefer att tänka om och tacka ja till ett chefsjobb varierar mellan länderna:

- I Sverige är det stöd och rätt förutsättningar från ledningen och att ha mer arbetslivserfarenhet.
- I Danmark är det mer arbetslivserfarenhet.
- I Norge är det mer arbetslivserfarenhet, att kunna dela chefsrollen med någon annan och att ha en bra mentor.

- I Finland är det mer arbetslivserfarenhet, att få dela chefsrollen med någon och att man blir tillfrågad om att bli chef.

I Sverige säger en tredjedel av kvinnorna som inte vill bli chef att det överhuvudtaget inte finns något som kan då dem att ändra sig. Av männen är det endast 17 procent som är så tvärsäkra.

Finns det något som skulle få dig att ändra dig och vilja bli chef?

Vad skulle få unga att vilja bli chef tidigare?

Det som skulle kunna få unga att vilja bli chef tidigare än vad de tänkt sig är att de fick frågan om de vill bli chef. Att bli tillfrågad om att bli chef är det vanligaste svaret bland de unga i alla de nordiska länderna utom Finland.

De unga i Sverige betonar i högre grad vikten av stöd och rätt förutsättningar från ledningen som en faktor som skulle få dem att vilja bli chef tidigare än de tänkt sig.

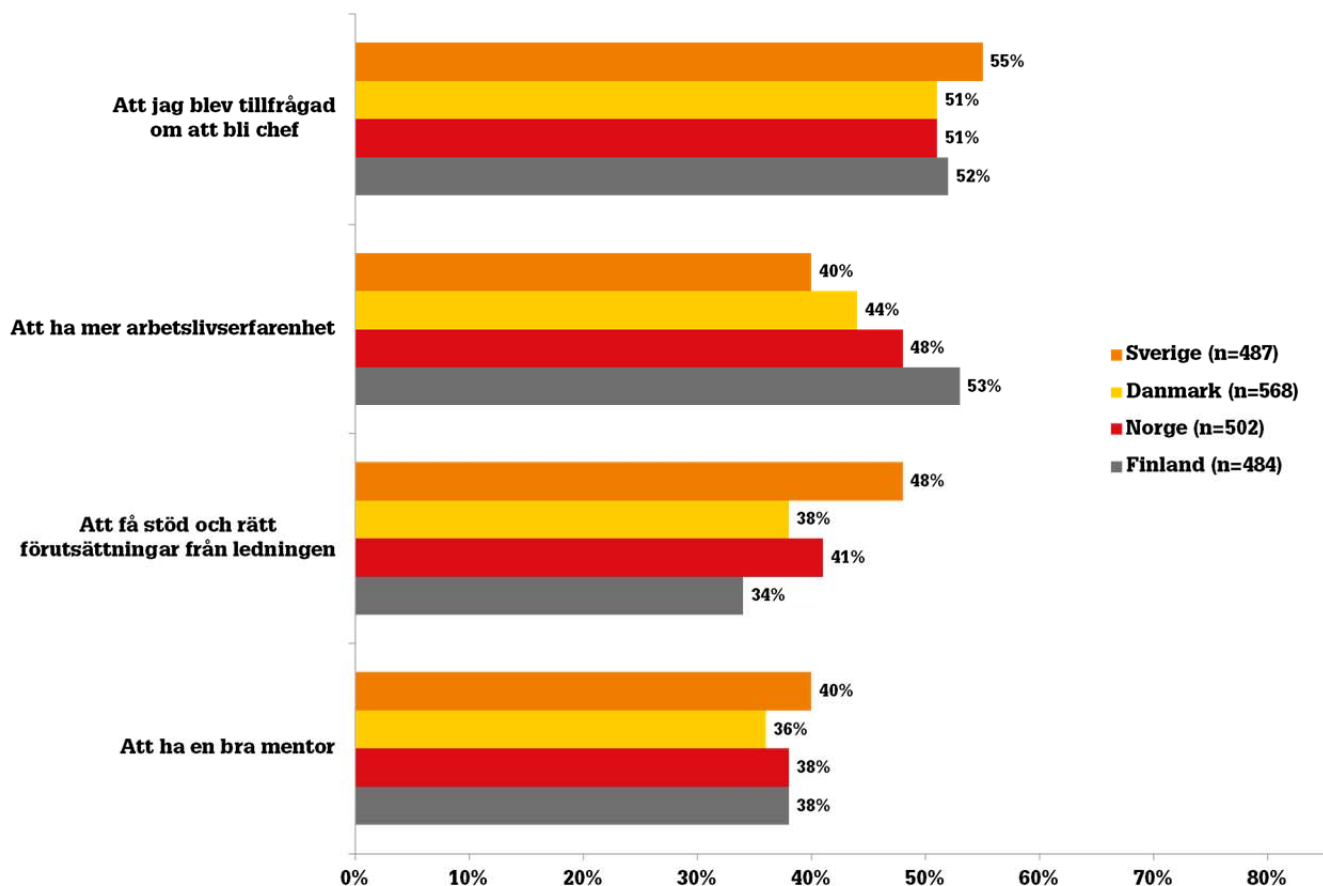
De finländska chefsämnen har en betydligt högre tilltro till arbetslivserfarenhet än deras nordiska kollegor. De finländska chefsaspiranterna ser stöd och rätt förutsättningar från ledningen som den minst viktiga komponenten till att ta ett chefsjobb tidigare, medan de unga i övriga Norden värdesätter stödet i högre grad. De unga i alla fyra länder ser ungefär lika på betydelsen av att ha en bra mentor. I snitt säger cirka 4 av 10 unga att en bra mentor skulle kunna få dem att vilja bli chef tidigare än planerat.

Om man ser till skillnader mellan könen så finns det ett önskemål som kvinnorna har gemensamt i de fyra länderna. De unga kvinnorna efterfrågar hjälp med städning och barnpassning i betydligt högre grad än männen. Det är inte tillnärmelsevis den viktigaste faktorn för att kvinnorna ska vilja bli chefer, men är genomgående en viktigare faktor för kvinnor än för män i alla fyra länder.

I Sverige anger kvinnor vikten av rätt stöd och förutsättningar från ledningen som den faktor som mest skulle påskynda en chefskarriär. De norska kvinnorna skiljer sig från de norska männen i att de gärna vill ha mer arbetslivserfarenhet eller möjlighet till chefstraineeprogram. I Finland och Danmark är hjälp med städning och barnpassning den faktor som sticker ut mest i en jämförelse med männen.

Finns det något som skulle få dig att vilja bli chef tidigare än du tänkt?

Bas: Vill bli chef snart, 18-35-åring

Litar unga på chefer?

Chefer har ansvar och inflytande över medarbetarnas arbetsuppgifter, arbetstider, löner, förmåner, och såväl den fysiska som psykiska arbetsmiljön. Samtidigt är chefer även själva anställda.

En av chefens svårare uppgifter är att navigera trovärdigt i den dubbla rollen som både chef och kollega. Det är viktigt att det finns tydlighet kring chefens uppgift och position, mandat och befogenheter.

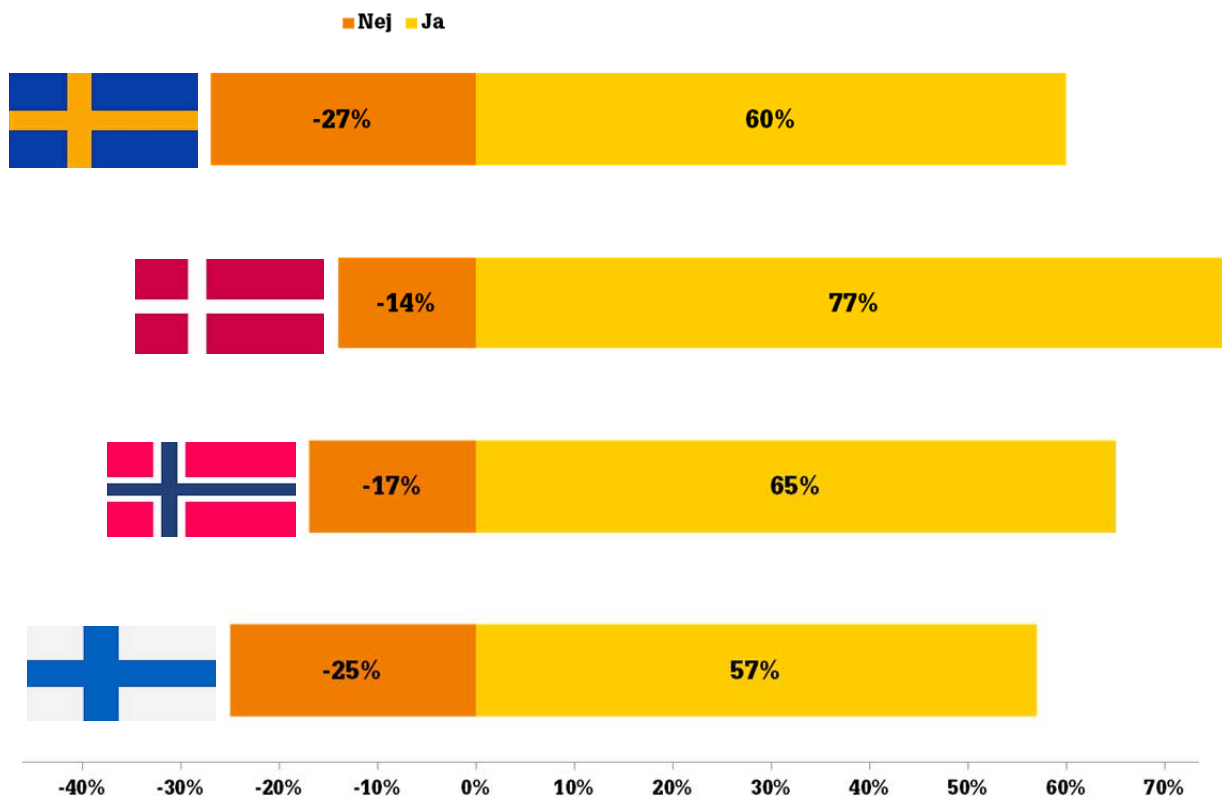
I Sverige har 6 av 10 unga förtroende för chefer i allmänhet. I Danmark är förtroendet störst – där anger nästan 8 av 10 att de har förtroende för chefer. De norska ungdomarnas förtroende är något lägre, där anger 65 procent att de litar på chefer. Finland har däremot den minsta andelen unga som litar på chefer generellt där knappt 6 av 10 svarar ja på frågan.

Resultaten visar att förtroendet för chefer är något lägre i Sverige än i de andra nordiska länderna, förutom i Finland. Att 6 av 10 unga har förtroende för chefer i allmänhet visar att relativt många unga litar på chefer.

MedieAkademins förtroendebarmeter från 2012 visar att den yrkesgrupp svenskar litar mest på i allmänhet är sjuksköterskor, följt av läkare och forskare. Andelen svenskar som känner förtroende för sjuksköterskor är 84 procent.

Har du förtroende för chefer i allmänhet?

Bas: Arbetande/studerande 18-35-åringar

Unga litar mer på den egna chefen

Förtroendet för den egna, närmaste chefen, i jämförelse med förtroende för chefer i allmänhet, är större i alla länder utom Danmark. I Danmark har de unga ett lika stort förtroende för den egna, närmaste chefen som för chefer i allmänhet.

I Sverige litar 7 av 10 unga på sin närmaste chef. Förtroendesiffrorna för den egna chefen i de andra nordiska länderna är något högre. Bland de danska, norska och finländska unga har 3 av 4 förtroende för sin närmaste chef.

De unga i Sverige anger oftare än de nordiska kollegorna att det inte har förtroende för sin närmaste chef. Totalt anger 1 av 4 unga att de saknar förtroende för den egna chefen.

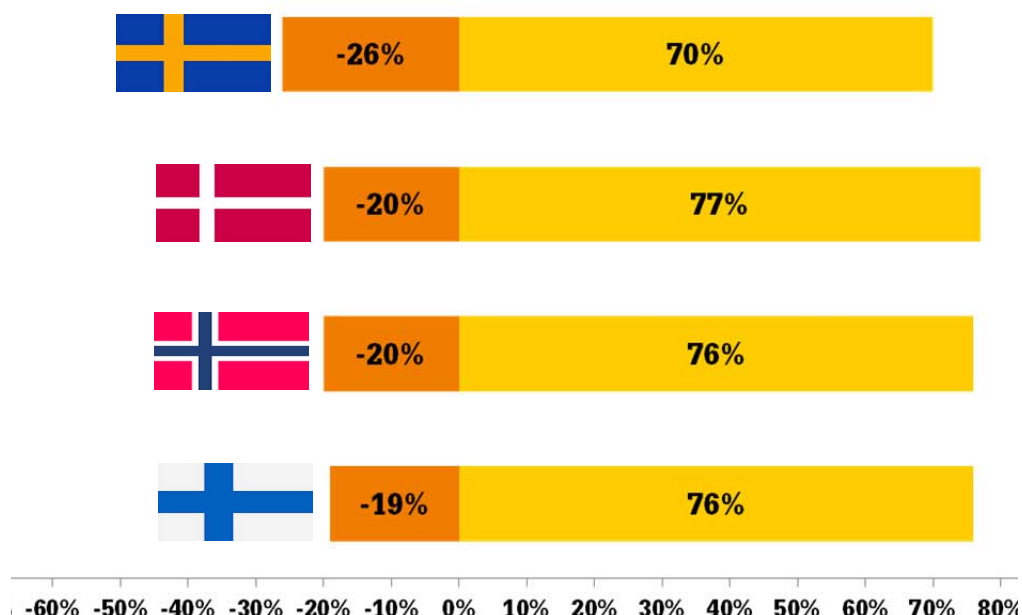
Ända sedan förskoleåldern har de unga blivit vana att få ständig feedback och återkoppling i form av utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner.

Att fler unga i Sverige saknar förtroende för den närmaste chefen än i de andra nordiska länderna kan betyda att de svenska unga ställer högre krav på chefer och ledarskap. Dagens unga har höga förväntningar på chefer och ledarskap. De vill ha chefer som har tid att leda.

Har du förtroende för din närmaste chef?

Bas: Arbetande 18-35-åringar

■ Nej ■ Ja

Vem ska sätta lönen?

Eftersom de yngre generationerna ser arbetet som ett sätt att förverkliga sig själv på och att nå sina livsmål söker de efter meningsfulla uppdrag och arbetsuppgifter med bra villkor. Lön är inte oviktigt, men inte heller det som avgör.

Unga vill ha återkommande återkoppling och lönekuvertet är en viktig del av den dialogen, förutsatt att de unga förstår hur lönen satts och hur de kan påverka den. Genom strukturerade processer som regelbundna utvecklings- och lönesamtal och individuell lönesättning kan medarbetarna både förstå och påverka sin lön.

Undersökningen visar att klyftan mellan ungas förväntningar hur lönen ska sättas och den verklighet de möter i arbetslivet är större i Sverige än i de andra nordiska länderna.

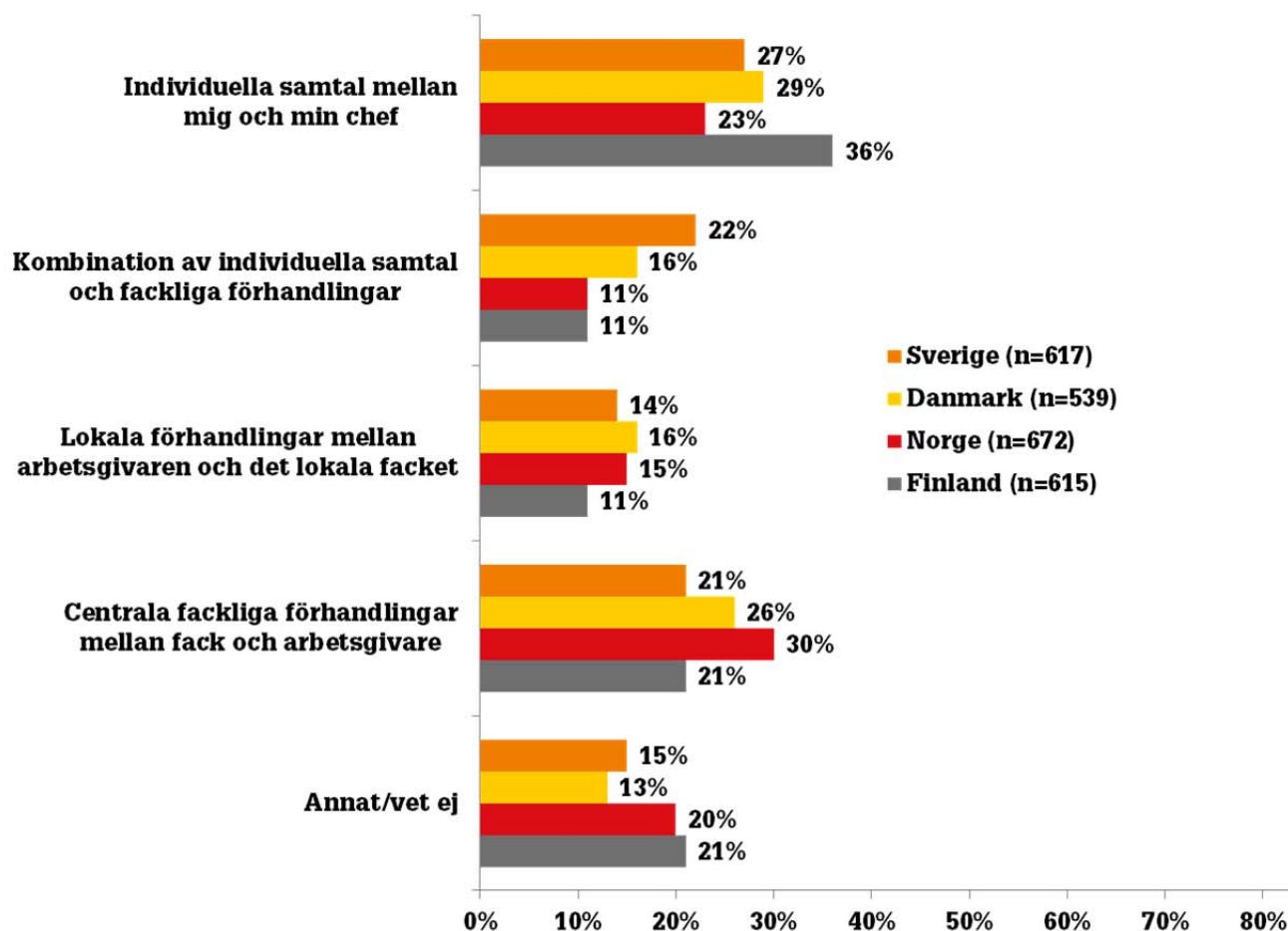
Drygt tre av fyra svenskar vill att lönen ska sättas direkt mellan medarbetare och chef, eller genom en kombination av fackliga förhandlingar och individuella samtal.

Det är en högre andel än i våra grannländer, även om en majoritet av de unga vill ha stort eget inflytande över sin lön också där. Men trots att drygt tre av fyra unga svenskar vill ha betydande eget inflytande över lönesättningen, uppger knappt hälften att det är så det fungerar i praktiken.

Ju längre ifrån individerna lönen sätts och ju mer det handlar om kollektiva lösningar och generella lönepåslag desto mindre återkopplande – och legitim – känns lönesättningen. Risker är att de unga upplever att chefen inte har mandat och kompetens att sätta eller påverka löner. I en förlängning urholkar det inte bara chefens utan hela organisationens trovärdighet.

Vilket av följande beskriver bäst hur din lön bestäms på din arbetsplats?

Bas: Arbetande 18-35-åringar

Om undersökningen

Urvalsram för YouGovs internetpaneler i Norden är 160 000 förrekryterade kvinnor och män i åldrarna 15-74 år som vill delta i undersökningar. Undersökningen är genomförd bland kvinnor och män i åldern 18-35 år i så kallade accesspaneler. Dessa utgör ett representativt urval av befolkningen vad gäller kön, ålder och region.

Undersökningen är genomförd under perioden 5-18 oktober 2012. Målgrupp: 18-35-åringar som arbetar eller studerar. Antal personer som medverkat i undersökningen i respektive land:

Sverige: 1009
Finland: 1019
Danmark: 1008
Norge: 1035

Hos oss blir du en bättre chef.

Ledarna är Sveriges chefsorganisation
med fler än 88 000 medlemmar.

Som medlem i Ledarna får du stöd
både i din yrkesroll som chef och
som anställd. Ett dubbelt perspektiv
ingen annan erbjuder.